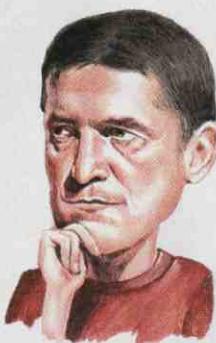

Sedem životov

Štyria odsúdení z kauzy Cervanová prešli v roku 2007 detektorom lži. Dvaja nemohli, pretože boli ešte vo väzbe. .týždeň sprostredkoval minulú stredu možnosť detektora aj pre nich. Výsledok?

ked sme pred štyrmi rokmi pomohli zorganizovať detektor lži pre štyroch odsúdených v kauze Cervanová, vedeli sme už o prípade svoje. Najmä náš kolega Fero Šebej urobil ešte pred rokom 2007 veľa pre informovanie verejnosti o škandalóznom postupe štátnej orgánov (počas komunizmu i po ňom) voči Nitranom. Keď potom prišiel americký expert na detektor Patrick Coffey, a všetci štyria odsúdení prešli jeho testom s jasným výsledkom, že neklamú o svojej nevine, nebolo to prekvapenie. Ten výsledok sme po všetkom, čo sme dovtedy o prípade zistili, logicky očakávali.

Minulý týždeň v stredu sa skúške na detektore podrobili aj poslední dva odsúdení, Milan Andrešík a Miroslav Kocúr. Testoval ich Coffeyho kolega Robert Lee a jeho zistenia definitívne doplnili celú mozaiku – po 16. februári 2011 je jasné, že ani jeden zo šiestich odsúdených nebola detektore usvedčený zo lži. Ani jeden.

Čo to znamená?

Podľa našich zákonov nič. Ani podľa našich súdov nič. A ani podľa väčšiny našich zvolených zástupcov nič. Budú sa viesť reči, že detektor nie je všetko, že to aj tak niekto z Nitranov urobil a že ktové, čo je za tým všetkým. Budú sa viesť reči, nebude sa myšlieť na sedem životov.

Malo by sa. Detektor, ktorým práve prešli všetci šiesti zúčastnení, aj okolnosti a spôsob vyšetrovania totiž znamenajú toto – žijeme v štáte, ktorého orgány zničili siedmim ľuďom život, a tie orgány a ten štát sa za to dodnes nehanbia.

Za posledné roky sa tejto kauze v týždni venovali najmä Martin Mojžiš a Andrej Bán. To, čo sa dozvedeli, to, čo napísali, ale aj to, čo napísať celkom nemohli, má pre mňa váhu korunného dôkazu, že proces proti Nitranom bol zmanipulovaný a nezákonny. Detektor je len argument navyše. Dobrý, vecný argument, ktorí si Nitrania po 30 rokoch zaslúžili, ale kto chcel počuť, počul aj bez neho.

Šesť ľudí neklamalo, klamal štát. Čo s tým? Budeme ďalej nevšímaví, budeme nadávať na politiku a drahý benzín, a myslieť si, že práve naše životy sú preťažké? A čo tí siedmi ľudia medzi nami? Lebo ich životy sú preťažké, nie naše. Im boli zničené sny, kariéry, rodiny, nie nám. Oni museli chodiť po Slovensku s nálepou vrah, a dodnes im ju mnohí vnucujú.

Ako sa im dá vôbec pomôcť?

Vy všetci, súdy, prokuratúra, politici, ombudsman, čo celé roky tak neznesiteľne mlčíte, nehanbíte sa teraz ani trochu? Obraciame sa najmä na sudcov. Siedmi ľudia, ktorých ste odsúdili, pod Husákom aj v slobode, a urobili ste z nich vrahov, sú vašou najväčšou hanbou, väčšou než Harabin a 700 vašich závistlivých žalob. Budú ľhou až dovtedy, kým celý proces Nitranov neprebehne spravodivo. Dlhujete im to, hoci svoju vinu tým už neodčinete.

Ja viem urobiť len toto: Vážený pán Milan Andrešík, vážený pán Pavel Bedač, vážený pán Roman Brázda, vážený pán František Čerman, vážený pán Stanislav Dúbravský, vážený pán Miloš Kocúr, vážený pán Juraj Lachman, mrzí ma, čo sa vám stalo a mrzí ma, že sa vám to stalo vinou štátu, ktorého som súčasťou. Prepáčte, že som nekričal viac, a prepáčte nám všetkým, že sme boli nevšímaví. Považujte, prosím, detektor a všetky dávne i nedávne príspevky týždňa o vašej kauze za nás skromný pokus urobiť váš život aspoň trochu znesiteľnejším.

A ďakujem vám všetkým, že ste ostali občanmi Slovenska. Vďaka vám, „vrahom“, je Slovensko lepšou krajinou.

Štefan Hrib

Viac o celej kauze na stranach 10 – 21.

týždeň

Ročník VIII. • Vychádza každý pondelok • šéfredaktor: Štefan Hrib • Zástupcovia šéfredaktora: Martin Hanus, Juraj Kušnierik • Kreatívny riaditeľ: Róbert Csere
Redaktori: Elena Akáčová: lifestyle • Peter Bálík: hudba • Andrej Bán: reportáže • Eva Čobejová: téma, médiá • Jaroslav Daniška: doma, klub • Martin Droppa: reportáže • Marina Gálisová: svet, náboženstvo • Matej Gašparovič: doma • Lukáš Krivošik: ekonomika, klub • Jozef Majchrák: doma • Martin Mojžiš: veda, šport • Marek Vagovič: kauzy • Obrazová redaktorka: Vladimíra Pčolová • Grafici: Bruno Glasa, Martin Hodáš, Peter Homola • Ilustrácie: Natália Ložeková • Fotografi: Boris Németh, Matúš Zajac • Jazykové redaktorky: Tatiana Dunajová, Zuzana Hargašová • Web: Jakub Kratochvíl, Branislav Závodský

Vydáva vydavateľstvo W PRESS a. s. • Partizánska 2, 811 03 Bratislava • Riaditeľka vydavateľstva: Tatiana Kratochvílová • Predplatné: Edita Vallová • Tel.: +421 2 593 036 11
Fax: +421 2 593 036 98, +421 2 593 036 99 • e-mail: vallova@tyzden.com • www.tyzden.sk • Inzercia • Obchodná riaditeľka: Natália Závodská • Tel.: +421 2 593 036 91
Senior sales manager: Fero Morong • Tel.: +421 2 593 036 90 • Fax: +421 2 593 036 99 • e-mail: obchod@tyzden.com
Tlačia Komárňanské tlačiarne, s. r. o. • Rozšírinie Mediaprint-Kapa a ďalší distribútori • Evidenčné číslo: EV 1841/08 • Tlačená verzia: ISSN: 1336-5932 • Online verzia: ISSN: 1336-653X
© W PRESS a. s., Bratislava, 2004 • Akékolvek rozmnzožovanie textu a fotografií vrátane údajov v elektronickej podobe len s písomným súhlasom vydavateľa
Vydavateľstvo W PRESS a.s. využíva informačný systém od spoločnosti MEDIA SOLUTIONS SLOVAKIA, a. s.

ANDREJ BÁN, MARTIN MOJŽIŠ

Zločin, trest a nevina

Všetci šiesti odsúdení prešli testom na detektore lži. Asi najzložitejší prípad slovenskej kriminalistiky sa definitívne rozpadol. Ostávajú dve hlavné otázky. Kto zabil Cervanovú? A kto bude súdiť slovenskú justíciu?

Vpíade Cervanová viaceré súdy v rokoch 1983 až 2006 opakovane odsúdili skupinu šiestich Nitranov – Milana Andrásika, Pavla Bedača, Františka Čermana, Stanislava Dúbravického, Miloša Kocúra a Juraja Lachmana (prípad siedmeho, Romana Brázdu, bol v dôsledku jeho psychického stavu v roku 1991 vyčlenený na samostatné konanie). Traja z nich sa k činu nikdy nepriznali, traja áno, neskôr však tvrdili, že tak urobili pod nátlakom, psychickým aj fyzickým, a svoje priznanie odvolaли.

Napriek tomu, že v prípade nie sú okrem spomínaných doznaní nijaké dôkazy, senát Najvyššieho súdu pod vedením JUDr. Štefana Michálka vyniesol v decembri 2006 podľa nášho názoru škandalózny 13-stranový rozsudok. Spomína v ňom akúsi postačujúcu „ucelenú refaz dôkazov preukazujúcu zistený skutkový stav“, ktorá by vraj nebola porušená (!) ani vykonaním navrhovaných dôkazov. Dôkazov, ktoré významným spôsobom spochybňujú vinu odsúdených – ide o kľúčový argument obhajoby. Najvyšší súd jednoducho úplne ignoroval dôkazy uložené v policajnom archíve v Levoči (pozri rozhovor s obhajcom Allanom Böhmom).

S faktom, že niektorí odsúdení sa priznali a iní nie, sa Michálkovi senát vyrovnal svojráznym spôsobom. „Keby bol tlak na obžalovaných taký veľký, ako tvrdí obhajoba, zrejme by sa priznali všetci,“ uvádzala sa v rozsudku. Z neuchopiteľného slovíčka „zrejme“ mrazí. Támer tridsať rokov rodina zavraždenej študentky žije s tým, že vrahovia sú títo Nitrania, tridsať rokov sa tu rozhoduje o vine a nevine siedmich ľudí, oni a ich blízki majú zničené životy – a súd povie „zrejme“?

Celé je to diabolsky vymysленé. Policajná verzia skutku, ktorú si osvojili naše súdy, je na toľko brutálna, že to človeku, ktorý o prípade toho veľa nevie, bráni „postaviť sa na stranu

vrahov“. Aj nám pripadalo najprv znesiteľnejšie pripustiť, že to mohli byť oni, než tvrdiť, že tí ľudia sú nevinní. Niekoľko hlasov – za všetky spomeňme Jána Krstiteľa a Balázsa, Fera Guldu, Lubu Lesnú a Františka Šebeja – však výtrvalo upozorňovalo na vážne rozporu v prípade.

Nikto z nich, ani autori tohto materiálu, sa nestaval nad spravodlivosť. Kričíme však, že prístup našej justície je škandalózny. Ak by dnes sudcovia pripustili, že išlo o vykonštruovaný priebeh zločinu, zničilo by to ich kredit. Presnejšie povedané, zvyšky tohto kreditu, ak hovoríme o harabinovských komplícoch.

.áno – nie

V roku 2006 sa s prípadom oboznámi americký examinátor na počítačovom polygrafe PDD (laicky sa mu hovorí detektor lži) Patrick T. Coffey, ktorý v tom čase na pozvanie našej vlády školil na prácu s týmto zariadením pracovníkov Národného bezpečnostného úradu (NBÚ). Polygraf sníma a zaznamenáva viaceré fyziologicke funkcie, ako priebeh dýchania, tepovú frekvenciu srdca, zmeny krvného tlaku a zmeny elektrického odporu (alebo vodivosti) kože. Je dôležité uviesť, že na svoju činnosť PDD využívajú tri slovenské inštitúcie: polícia, NBÚ a tajná služba SIS.

Casopis týždeň vtedy sprostredkoval testovanie štyroch odsúdených (Bedača, Čermana, Dúbravického a Lachmana), ktorí boli v tom čase na slobode. Všetci štvrťa s testom, vykonaným rešpektovaným zahraničným expertom (opakujeme: školiteľom našich expertov), radi a ochotne súhlasili. Výsledok bol, že s prípadom nemajú nič spoločné. V týždni 9/2007 sme o tom priniesli veľký materiál.

Coffey dal výsledky testov vyhodnotiť aj svojmu kolegovi Robertovi Lee, s ktorým sme neskôr priniesli v týždni 17/2008 veľký rozho-

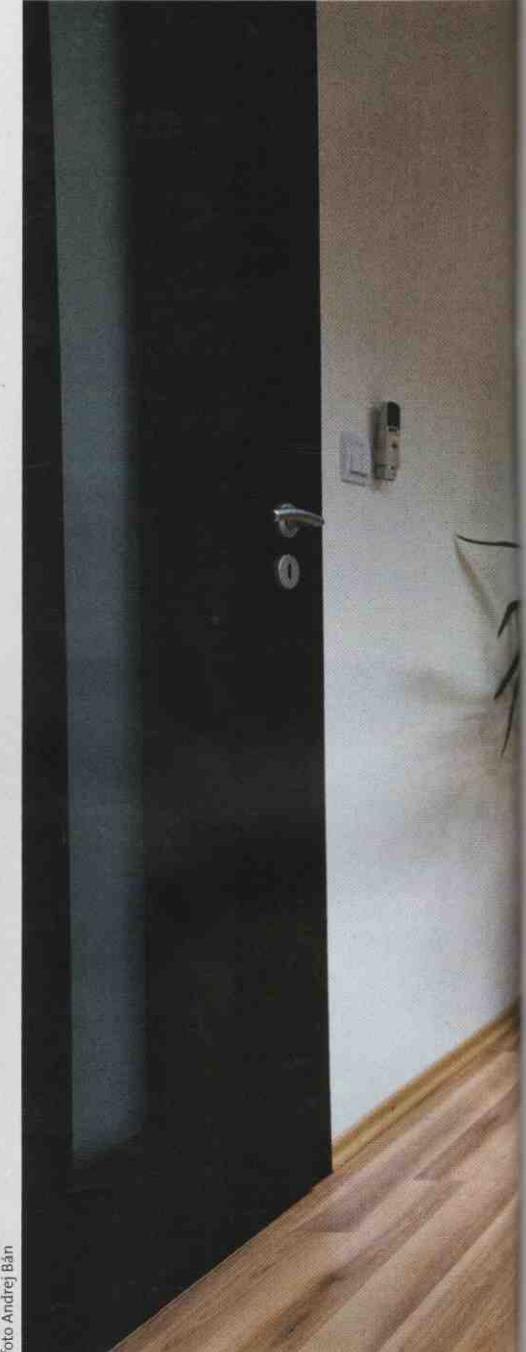

foto Andrej Bán

vor. Lee, ktorý je od roku 1996 konzultantom a školiteľom na prácu s PDD pre slovenské spravodajské a policajné inštitúcie, potvrdil Coffeyho výsledky.

Ostávajúci dvaja, údajne hlavní vinní – Andrásik a Kocúr – boli v tom čase vo väzení. Aj oni sa však dozvedeli o možnosti testovania, ktoré obaja americkí experti ponúkli ako vec

DISKOTÉKA / Dňa 9. júla 1976

odošla medička Ľudmila Cervanová z diskotéky na internáte v Mlynskej doline v Bratislave. O niekoľko dní neskôr, 14. júla, sa našlo v potoku pri obci Kráľová pri Senci telo zavraždenej ženy, pravdepodobne išlo o nezvestnú Cervanovú.

PRVÉ VYŠETROVANIE /

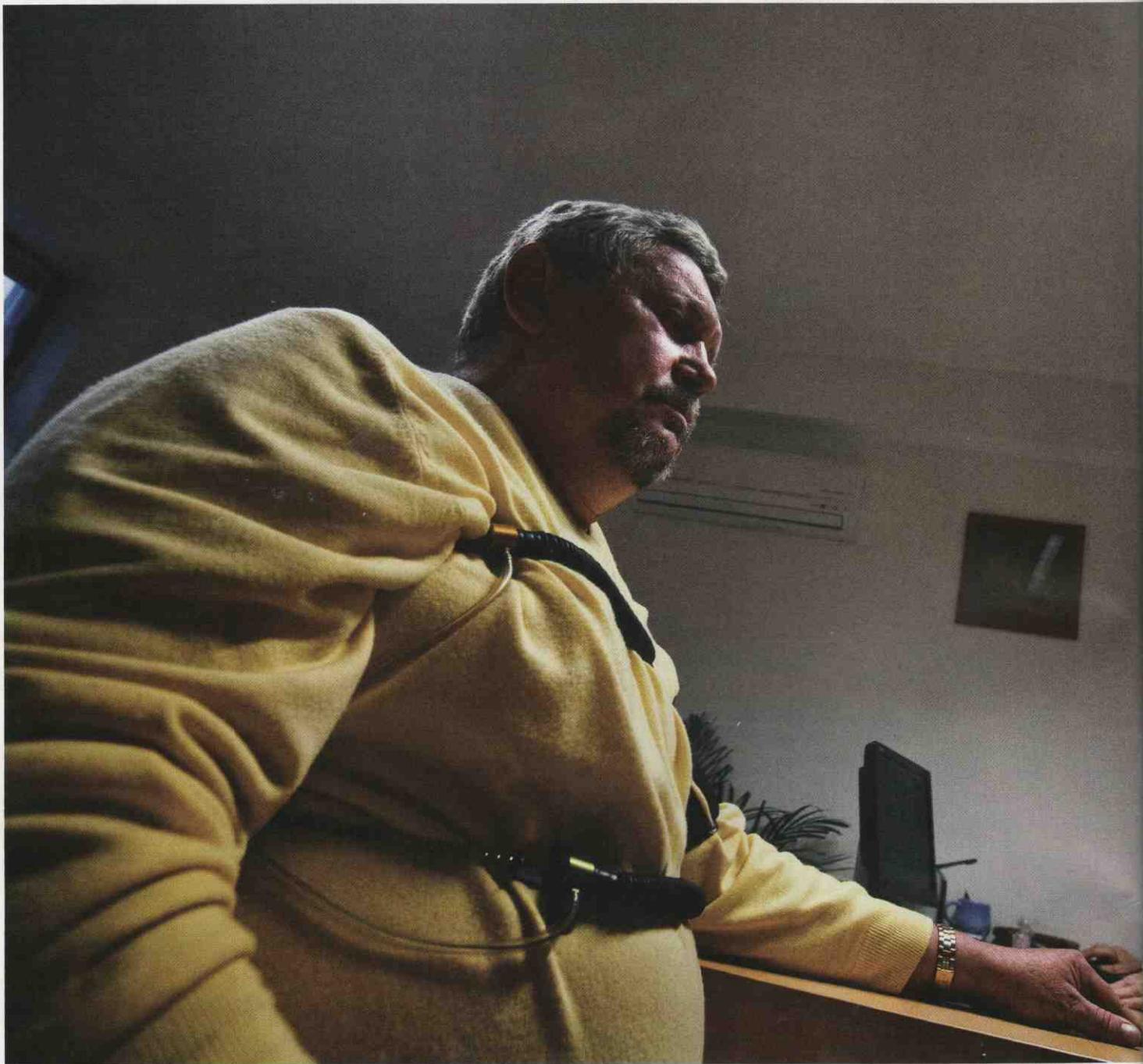
V rámci rozsiahleho vyšetrovania bolo vypočítaných 200 svedkov a bol podrobne zmapovaný priebeh inkriminovanej diskotéky. Najhorúcejšia sa javila takzvaná arabská stopa, pretože podľa očitých svedkov nastúpila Cervanová do auta s troma cudzincami.

JÁN HRMO /

Preverovanie arabskej stopy bolo náhle zastavené a vyšetrovanie sa nasmerovalo proti Jánovi Hrmovi. Policia proti nemu zisťovala niekoľko falosošných svedectiev a „večných dôkazov“. Nestačilo to, nakoniec Hrma vzhľadom na spoľahlivé alibi prepustili.

ZASTAVENIE /

Po opustení arabskej stopy a prepustení Hrma polícia už nenašla ďalších podzورivých, a tak po dvoch rokoch vyšetrovania prípad uzavrela ako nevyriešený. Cervanovej matke v liste prezidentovi Gústávovi Husákovovi požiadala o obnovenie vyšetrovania.

a jeho výsledky môže kedykoľvek vyhodnotiť aj niektorý zo slovenských examinátorov.

Treba dodat, že slovenský právny systém začal neuznávať test na PDD ako dôkaz. V prípade šiestich odsúdených, ktorí vinu popierajú a nie sú proti nim nijaké vecné dôkazy, je to však skvelý spôsob, ako preveriť, či hovoria pravdu. Áno – nie, také sú jednoslovné odpovede na

otázky, s ktorými sú vopred oboznámení. Je vylúčené, aby všetci šiesti, navyše netrénovaní v tomto smere, toto zariadenie a medzinárodných expertov oklamali. Fakt, že skutok sa mal stať pred 35 rokmi, nehrá nijakú úlohu. Každý znás by si do smrti dobre pamätal, keby niekoho zavraždil. A naše fyziológické reakcie by nás usvedčili.

príprava

Streda 16. februára 2011, 10:30 predpoludním. Robert Lee v advokátskej kancelárii obhajcu odsúdených Martina Kanáša v centre Nitry sedí za počítačom a kalibruje PDD. Za ním stojí jeho kolega, šerif kriminálky v Los Angeles Robert Olmsted, ktorý si urobil na Slovensku na tri dni medzipristátie „cestou do Ománu“, aby

PRVÝ ROZSUDOK /

V roku 1983 odsúdil senát Krajského súdu Nitranov na vysoké tresty – spolu 107 rokov väzenia. Prokurátor M. Valašik žiadal niekoľko trestov smrti, ale potom, čo „korunná svedkyňa“ celé svoje svedectvo odvolala, sa to dosiahnuť nepodarilo.

OBNOVENÝ PROCES /

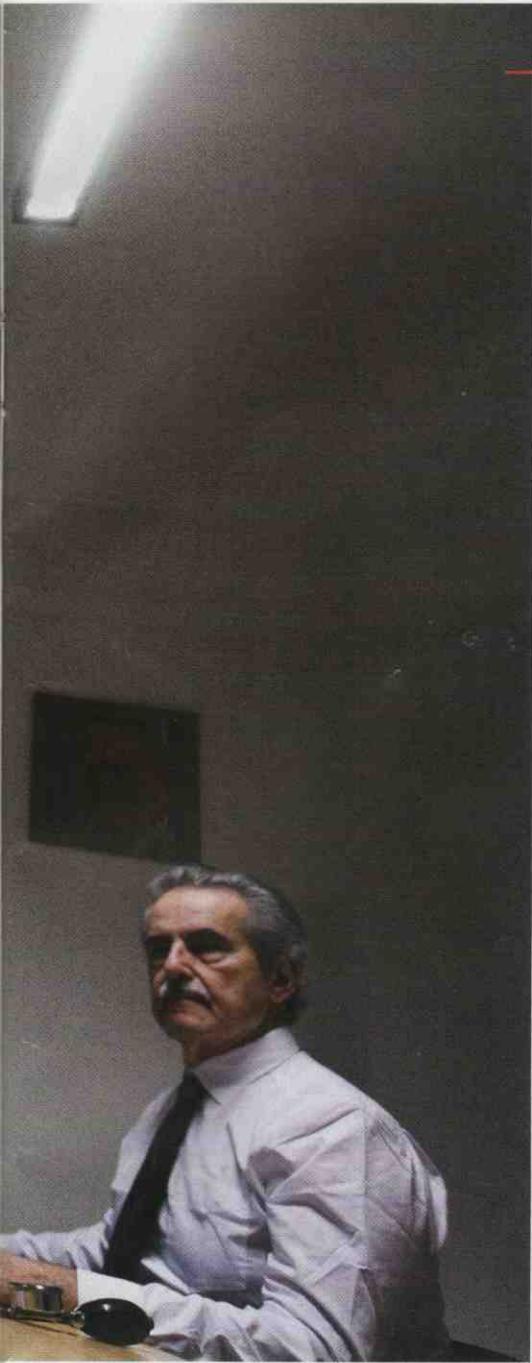
Dňa 19. októbra 1990 Najvyšší súd ČSFR pod vedením O. Motejla zrušil v plnom rozsahu rozsudok Krajského súdu v Bratislave, vrátil mu spis a vytokol 72 pochybení, ktoré prikázal napraviť. Až do vynesenia nového rozsudku boli odsúdení prepustení.

POJEDNÁVANIA /

Odsúdení aj svedkovia vypovedali v 90. rokoch v rámci obnoveného konania pred senátnimi Krajskými súdmi o tom, že priznania a svedectvá boli na nich vynútené nezákoným spôsobom, a opisali, aké metódy používali vyšetrovatelia a dozorujúci prokurator.

DRUHÝ ROZSUDOK /

Krajskému súdu trvalo vyniesanie nového rozsudku pozoruhodných 14 rokov. Dňa 20. januára 2004 uznal odsúdených vinnými, ale vymeral im nižšie tresty. Znamenalo to, že sa už nemuseli vrátiť do väzenia. Odsúdení Nitrania sa napriek tomu odvolači.

Cesta do minulosti: Miloš Kocúr a Robert Lee.

Ide im už iba o jediné, o zadostučinenie,“ hovorí potichu Kanás.

10:34. Robo Kirchoff s kolegami pripravujú do miestnosti, v ktorej sa uskutoční testovanie, kameru na statív. Vo vedľajšej miestnosti bude monitor, na ktorom uvidíme priebeh testovania online. Káble, lepiace pásky, mikrofóny.

Lee je nervózny, že mu letecká spoločnosť nedoručila časť batožiny a má preto na sebe iba džínsovú košefu. Chce bielu. S druhým Bomboju ideme kúpiť do nedalekého Tesca. Lee si medzitým s advokátom upresňuje niektoré veci, aby mohol pripraviť skupiny presných otázok. „V Amerike, kde pôsobím 34 rokov, by sa nikdy nič také nedostalo na súd,“ krúti hlavou. Hovorí, že bude uvažovať ako vyšetrovateľ. „Máme tu údajný únos, údajné znásilnenie, údajnú vraždu – a priznanie obidvoch dnešných subjektov testu,“ hovorí a dodá: „Najprv ich budem testovať na priznanie. Či boli, alebo neboli k nemu donútení. Ak prejdú týmto testom, druhé vyšetrenie bude skúmať, či majú niečo do činenia s Ľudmilou. Ak prejdú týmto testami, tak neexistuje nijaký spôsob, že by mohli byť do prípadu akokoľvek zapojení.“

Dalej Lee advokátovi vysvetľuje fungovanie polygrafu: „Ako ľudskej bytosti všetci rovnako spracúvame informácie. Je to neurologický proces. Lož je obranný mechanizmus. Všetci klameme. Sme na to naprogramovaní. Pretože organizmus chce prežiť. Ozaj, klamali ste niekedy rodičom?“ opýta sa prekvapeného Kanasa.

„Áno. Mrzelo ma to. Aj ma za to potrestali. Vždy mi pritom siahli na niečo, na čom mi záležalo. Na televízor, na možnosť ísť von,“ odpovie. „Vidíte,“ povie Lee a dodá: „Teraz som vás pozoroval. Znovu ste v myсли prežívali minulý zážitok. Ak by ste boli pripojení na PDD, videl by som zmeny vo fyziologických údajoch. Ak osoba klame, deje sa tak proti jej systému presvedčení. Pretože vie, čo je správne a čo nie. Nazývame to kognitívna disonancia. A tú reakciu nemôžete kontrolovať. V priebehu jednej dvestopäťdesiatissíciny milisekundy sa váš systém dostáva do stresu a prispôsobuje sa podnetom zvonka. Sú takí, ktorí tvrdia, že dokážete oklamať PDD. Ja hovorím, to sa nestane. Túto prácu už robím 28 rokov. Mal som stovky prípadov vrážd, zneužívania detí, sexuálneho násilia a učím túto prax po celom svete.“

s ním Lee mohol konzultovať otázky, ktoré testovaným položí.

Systém funguje. Kocúr s Andrášikom tu ešte nie sú, prídu, až keď bude všetko pripravené. Vychádzame s obhajcom z miestnosti, aby sme nerušili. „Viete, dnes už sú z odsúdených starí chlapí. Tridsať rokov ich stále prenasledujú. Basa, policajti, vyšetrovanie, odsúdenie. Kolobej.

.test Miloša Kocúra

14:05. Lee na chvíľu otvára okno. Vysvetľuje Kocúroví, že v prvej časti testu si s ním prejde otázky. Test má niekoľko fáz. Otázky sú konštruované tak, aby sa dalo odpovedať len áno alebo nie. Lee hovorí Kocúroví: „Chcem vidieť, čo vidíte vy. Chcem počuť, čo počujete vy. Cítiť, čo cítite vy. Chcem, aby ste mi v prvej osobe poviedali, čo sa stalo, keď ste sedeli v roku 1981 na stoličke a vyšetrovali vás.“

Kocúr sa vracia do minulosti, Lee ho v jednej chvíľi preruší otázkou: „Čo pre vás znamená slovo donútenie?“

„To, že som bol veľa hodín vypočúvaný. Že keď som si sadol, začali ma biť po rukách, šiesti alebo ôsmi.“

„Ked' vás bili, čo to znamenalo?“

„Ukazovali mi fotografie, na ktorých boli muži aj ženy. Mal som nimi listovať a hovoriť, koho poznám. Pri fotke číslo osiem som povedal, že nepoznám, buchli ma zozadu do zátylku aj po rukách. Vytušil som, tak som sa spýtal – to je tá Cervanová? Iba pri tej fotke ma udreli. A oni na to: no vidíte, ako ste ju spoznali.“

Lee do toho vstupuje: „Prepáčte, preruším vás. Ked' ste si pozerali fotografie, ukázali vám fotku Cervanovej vopred?“

„Nie.“

„Ked' ste videli jej fotografiu, poznali ste ju?“

„Nie, nikdy predtým som ju nevidel.“

„Nikdy ste s ňou nemali nijaký kontakt?“

„Nie.“

„Videli ste ju niekedy na škole?“

„Nie.“

„Videli ste ju tancovať?“

„Nie.“

„Videli ste ju tancovať?“

„Nie.“

Lee skladá pero na stôl. Chvíľu je v miestnosti ticho.

Samotný test trvá asi dvadsať minút. Tie isté otázky dostáva subjekt viackrát, vždy v inom poradí. Kocúr, ktorý mal byť hlavným páchateľom – Cervanovú podľa verzie vyšetrovateľov, ktorí si súdy osvojili, uniesol, znásilnil a zabil – ním prejde s jasným výsledkom. Ak tvrdí, že s tým nemá nič spoločné, hovorí pravdu.

.test Milana Andrášika

15:50. Na rade je Milan Andrášik. Opäť, hrozný a smutný príbeh donútenia k výpovedi. K tomu aj tlak spolužáča. „Bol na mňa naťatý vyšetrovateľmi, čo som najprv nevedel,

LEVOČSKÝ ARCHÍV / Najvyššímu súdu SR, ktorý rozhodoval o odvolaní, predložili odsúdení v roku 2004 dôkazy o tom, že v archive ministerstva vnútra sa nachádzajú listinné dôkazy nezákonne vyňaté zo spisu. Tieto dôkazy úplne spochybňovali ich prítomnosť na diskotéke.

TRETÍ ROZSUDOK / Odvolaci senát Najvyššieho súdu sa jednoducho odmietol zaoberať dôkazmi z levočského archívu. Dňa 4. decembra 2006 nielenže potvrdil vinu všetkých obžalovaných, ale trom z nich sprisnal tresty tak, že sa museli vrátiť do väzeňia.

DOVOLANIE / Advokát odsúdených Allan Böhm podal na Najvyšší súd mimoriadny opravný prostriedok, takzvané dovolanie, v ktorom namietal nezákonné odmietnutie zatajených dôkazov, ktoré mali byť súčasťou súdneho spisu. Dňa 1. júna 2009 Najvyšší súd dovolanie zamietol.

ÚSTAVNÁ STAŽNOSŤ / Následne podal advokát odsúdených stažnosť na Ústavný súd. Namietal, že odmietnutím preskúmať dôkazy, ktoré spochybňovali vinu odsúdených a mali byť súčasťou spisu, bolo porušené právo odsúdených na obhajobu. Ústavný súd stažnosť zamietol.

Akú silu má priznanie?

Pre ľudí, ktorí veria vo vímu Nitranov v kauze Cervanová, je to najpresvedčivejší argument. Pre ľudí, ktorí v ňu neveria, je to často najmenej pochopiteľný moment. Priznanie štyroch zo siedmich obvinených.

Môžu sa nevinní ľudia priznať k takým strašným činom? Aké musí byť osobnostné a charakterové vybavenie človeka, aký musí byť jeho aktuálny psychický a fyzický stav a aký nátlak musia naňho vyviesť, aby sa priznal? Aký strach a stres treba vyvoláť, aby sa priznal vinný človek? A aký, aby sa priznal nevinný?

Odpovede na tieto otázky môžeme hľadať v psychológií alebo v kriminalistickej praxi, ale všeobecne odpovede nám nepomôžu pri klúčovej otázke prípadu Cervanová: je možné, aby vyšetrovatelia a prokurátori začiatkom 80. rokov postupovali tak, aby si vynutili priznania od nevinných ľudí?

Naštastie, pri hľadaní odpovede na túto otázku nie sme odkázani na všeobecné znalosti. Samotný vyšetrovací spis totiž obsahuje úplne jasné odpovede.

Rôzne výpovede

V predbežnom vyšetrovaní priznala Viera Vozárová-Zimáková podplukovníkovi Pálkovi, že bola pri únose, znásilnení a zavraždení Ľudmily Cervanovej. Dostala sa tým do postavenia korrúnej svedkyne a v deň spustenia veľkej akcie, ktorá sa začala zadrižaním desiatich Nitranov, svoju výpovied podrobne zopakovala pred vyšetrovateľmi. Vo výpovedi uviedla neuveriteľne podrobnosti o tom, ako ju pred piatimi rokmi štýria známi odviezli autom z kúpaliska v Nitre, kto šoféroval, kto sedel na zadnom sedadle, a tak ďalej. Niektoré detaily tejto výpovede však nekorešpondovali s výpovedami iných zadrižaných. Zimáková o tom nemala ako vedieť, napriek tomu hneď na druhý deň

zmenila svoju výpovied takým spôsobom, že kolizie sa odstránila. Posádka auta sa tak zo dňa na deň zásadne zmenila, ale to sa môže stať. O niekoľko mesiacov si Zimáková uvedomila, že v skutočnosti bola v deň zločinu niekde úplne inde a má na to desiatky svedkov. Vyšetrovateľom poslala potvrdenie zo študijného oddelenia lekárskej fakulty o svojej účasti na splave Hrona. Ak však bola na splave Hrona, potom vyšetrovatelia a dozorujúci prokurátor nielenže stratili korrúnu svedkyňu, ale bol tu aj evidentný dôkaz o tom, že používajú metódy, ktoré dokážu človeka prinútiť k totálne lživému priznaniu svojej účasti na odpornom zločine.

Či už vyšetrovatelia a prokurátor mali, alebo nemali pravdu, toto v žiadnom prípade nemohli pripustiť. A tak Zimákovú zadržali, obvinili z krivého svedectva a prepustili až po troch týždňoch (poznamenajme, že Zimáková v tom čase dojčila svoje dieťa, ktoré celé tie tri týždne nevidela). Obvinenie z krivého svedectva bolo stiahnuté, keď Zimáková nahradila niektoré časti svojej pôvodnej výpovede novou verziou. Takže, už ju neviezli do Bratislavu známi z nitrianskeho kúpaliska, išla stopom z tábora, kde v tú noc na splave prespal, v Bratislave len-len že stihla diskotékou, únos, znásilnenie a vraždu (ktoré sa odohrali na troch rôznych miestach), a potom sa dokázala vrátiť do tábora a vlieť do stanu tak, že si nikto nič nevšimol. Ak pripustime, že táto verzia je úplne absurdná, o čom to svedčí? Bud o tom, že vyšetrovatelia a prokurátor boli natôľko slaboduchí, že tomu nezmyslu uverili, alebo o tom, že dokázali vy-

nútiť vykonštruované priznanie aj od človeka, o ktorom už museli v tej fáze vedieť, že nemá s celou vecou vôbec nič spoločné. Aké metódy asi používali tito vyšetrovatelia a prokurátor v prípade obžalovaných? Ale nech už boli tieto metódy akékolvek, nefungovali stopercentne. Traja obžalovaní sa nikdy k ničomu nepriznali, Viera Zimáková na súde svoje absurdné svedectvo v plnom rozsahu poprela a trvala na tom, že sa zo splavu nikam nevzdialila.

do väzenia

Prečo to urobila? Ak bola verzia so šialenou nočnou jazdou pravdivá, potom odvolanie svedectva nedáva absolútne nijaký zmysel. Na súde bola v úlohe svedkyne, nehrizol jej nijaký trest. Trest jej, naopak, hrozil len v prípade odvolania svedectva. Mohla byť znova obvinená z krivej výpovede a trestne stiahná. A aj bola. Obvinil ju ten istý prokurátor, ktorý dozoroval Cervanovej prípad. Odsúdili ju na dva a pol roka.

Takže si to zhrnme. Zimákovej svedectvo o nočnom výlete zo splavu je zrejme podľa každého súdneho človeka evidentný nezmysel. Je možné, že prokurátor tomuto nezmyslu veril? Ak ho pokladáme aspoň za prieberne inteligentného človeka, potom je asi oprávnené predpokladať, že mu v skutočnosti neveril. Napriek tomu sa zaslúžil o to, že súd poslal Zimákovú na dva a pol roka do väzenia. Nebudeme tu špekulovať, čo to vypovedá o tomto človeku, ale treba si uvedomiť, čo to vypovedá o prípade, ktorý dozoroval a o ďalších neskôr odvolaných prizniacích, ktoré v tomto prípade figurovali.

martin Mojžis

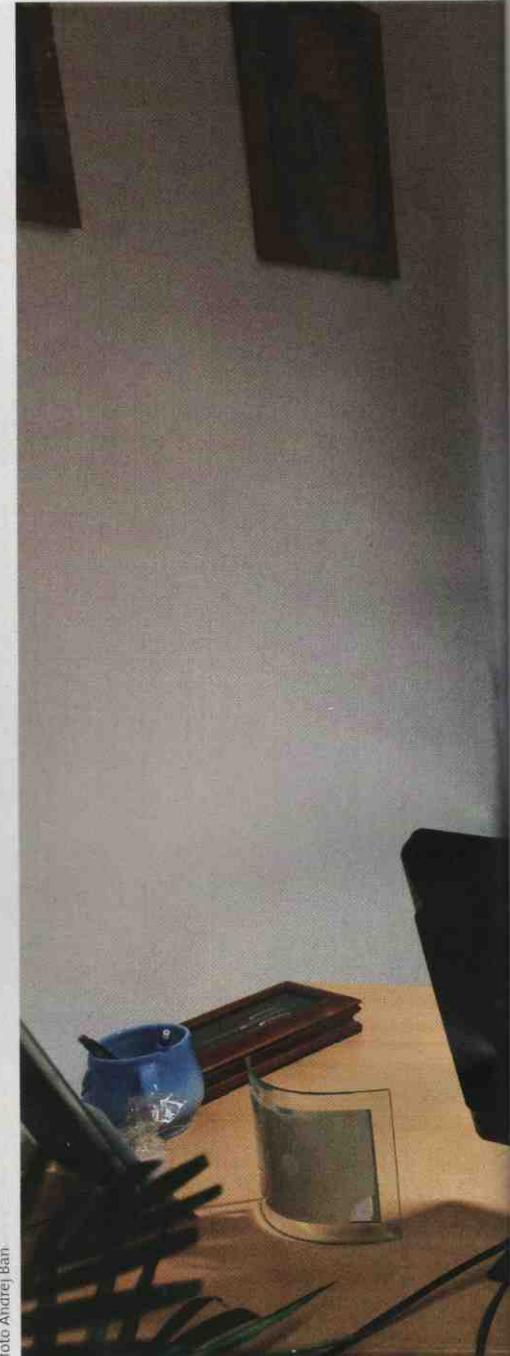
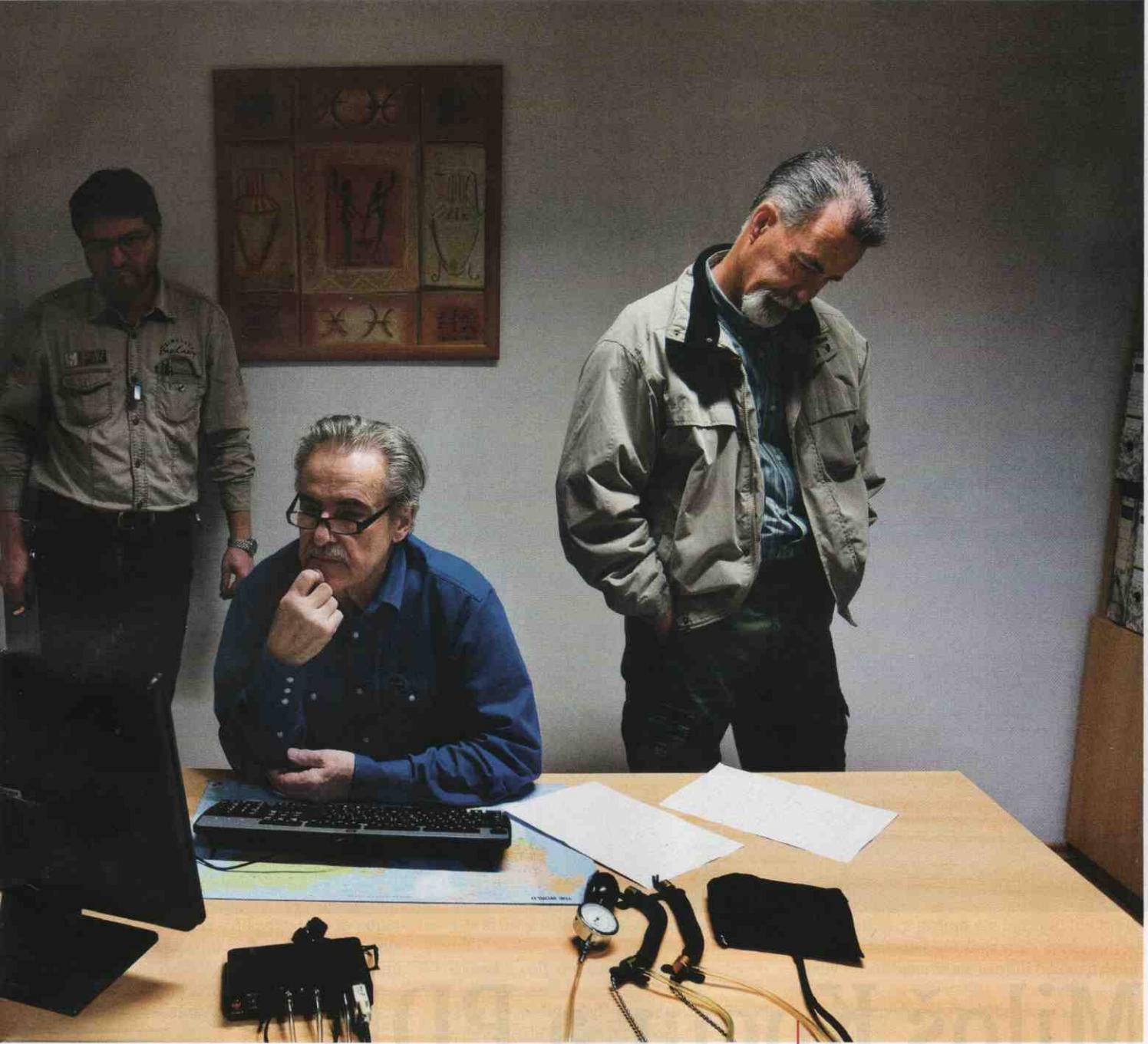

foto Andrej Bán

jemu som dal priznanie ešte predtým ako im. Po tom, ako som priznanie podpísal, zmizol aj jeho tlak. A keď som to hovoril policajtom za prítomnosti advokáta, bolo mi povedané, že ak sa budem stávať, tak mi dajú ešte horšieho spolužána," hovorí Andrášik Robertovi Lee.

Aj Andrášik tvrdí, že s Ľudmilou Cervanovou nemal nikdy nič spoločné. Príprava a test prebieha podobne ako pri Kocúrovi. Vopred komunikované otázky. Iba dve možné odpovede. Áno – nie. Oficiálny výsledok testu Milana Andrášika je prvý, ktorý nie je totožný s výsledkami ostatných odsúdených. V angličtine znie *inconclusive*. V slovenčine nemáme výraz, ktorý by bol presným prekladom, ale význam je jasný: nedá sa jednoznačne rozhodnúť. Pýtame sa examinátora, čo to presne znamená a on nám to podrobne vysvetľuje.

Robert Lee a Robert Olmsted (vpravo), šerif kriminálky v Los Angeles.

Fyziologické reakcie testovaného sú kvantifikované v stupnici, ktorá obsahuje kladné aj záporné čísla. Kladné čísla znamenajú, že testovaný hovorí pravdu, záporné, že klame. Celkový verdikt testu je jednoznačný len vtedy, ak tie čísla presahujú hodnotu tri (čiže ak sú väčšie ako tri v prípade pravdy a menšie ako mínus tri v prípade klamstva). V Andrásikovom prípade boli všetky hodnoty kladné, ale nedosahovali veľkosť potrebnú na to, aby sa dalo s takmer stopercentnou pravdepodobnosťou konštatovať, že testovaný hovorí pravdu. To sa občas stáva, najmä keď je testovaný unavený, alebo keď je intenzita jeho fyziologických reakcií nižšia, ako to býva u priemerného človeka.

Čo to teda znamená v tomto prípade, pýtame sa. Robert Lee nám vysvetluje, a na druhý deň to potom zopakuje na tlačovej konferencii, že ak sa na celú vec pozrie ako vyšetrovateľ ale-

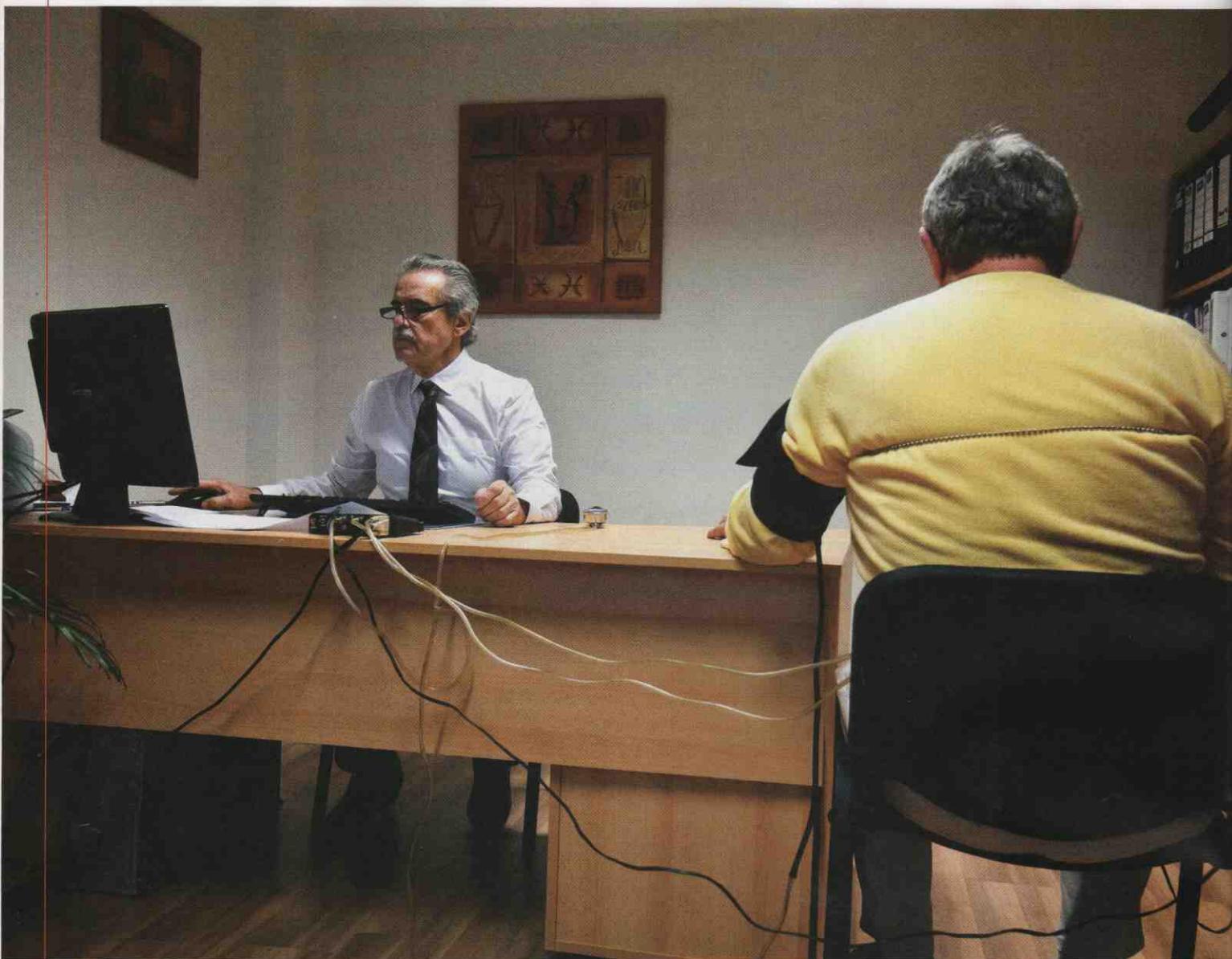
bo prokurátor v súlade s prezumpciou neviny (t. j. človek je považovaný za nevinného, kým mu nie je dokázaný opak), tak kľúčovou otázkou je, či testovaný klame. Výsledok *inconclusive* znamená, že test nijaké klamstvo neodhalil. Na základe tohto testu treba teda jednoznačne považovať Milana Andrásika za nevinného.

Navyše, keďže čin mali spáchat siedmi páchatelia, je úplne vylúčené, aby piati z nich hovorili pravdu, keď tvrdia, že s únosom, znásilnením a vraždou nemajú nič spoločné, a šiesty ten čin spáchal. Na Milanovi Andrásikovi vidno, že ho výsledok testu trochu zaskočil, ale je úplne pokojný a sám uznáva, že v skutočnosti takýto výsledok dôveryhodnosť celého testovania detektormi lží v prípade Cervanová len zvyšuje. Rovnako ako všetci prítomní, aj on zjavne oceňuje profesionalitu examinátora, ktorý napriek svojmu evidentnému presvedče-

niu o tom, že Andrásik pri teste neklamal, výhlasuje oficiálny výsledok presne v duchu veľmi prísneho protokolu.

namiesto záveru

To, že siedmi Nitrania nespáchali zločin, za ktorý boli odsúdení, bolo jasné aj bez detektora lží. Test na tomto prístroji však zrejmé rozptyluje aj tie posledné pochybnosti. Čo z toho vyplýva? Prvý dôležitý dôsledok zdôraznil na tlačovej konferencii Robert Lee. Ak sú Nitrania nevinní, Cervanovej vrah je ešte stále na slobode. To je A, ku ktorému my dodávame ešte naliehaviešie B. Ak sú Nitrania nevinní, potom páchatelia odporného zločinu, ktorého sa stali obetou, sú ešte stále na slobode.

ANDREJ BÁN, MARTIN MOŽIŠ

Miloš Kocúr a PDD

13:07. Dvere do testovacej miestnosti sa zatvárajú. Ostáva v nej iba Robert Lee, Miloš Kocúr a tlmočník. My ostatní na malom monitore pozorujeme dianie.

Smotnému testu predchádza dôležitý, asi hodinový rozhovor. Lee hovorí Kocúrovi: „Je veľmi dôležité, aby ste boli ku mne veľmi otvorený. Nezaujíma ma, čo hovoríte právnemu zástupcovi, čo ste povedali polícii, čo ste vypovedali na súde – zaujíma ma iba to, o čom sa budeme teraz rozprávať my dvaja.“

Lee vysvetluje, že otázky si vopred spolu prejdú.

„Za čo ste išli do väzenia?“ pýta sa.

„Mal som údajne zavraždiť Cervanovú. A predtým ju uniesť a znásilniť.“

„Ocitli ste sa pred rokom 1981 vo väzení?“
„Nie.“

„Koľko ste mali rokov, keď ste sa dostali kvôli tomuto prvýkrát do väzenia?“

„Dvadsaťšesť, zadržali ma ráno o pol piatej 14. júla 1981, na druhý deň po mojej promocii. Myslel som si, že preto, lebo rok predtým emigroval môj dobrý kamarát, s ktorým sme si dopisovali.“

.čo chcete počuť, to vám poviem

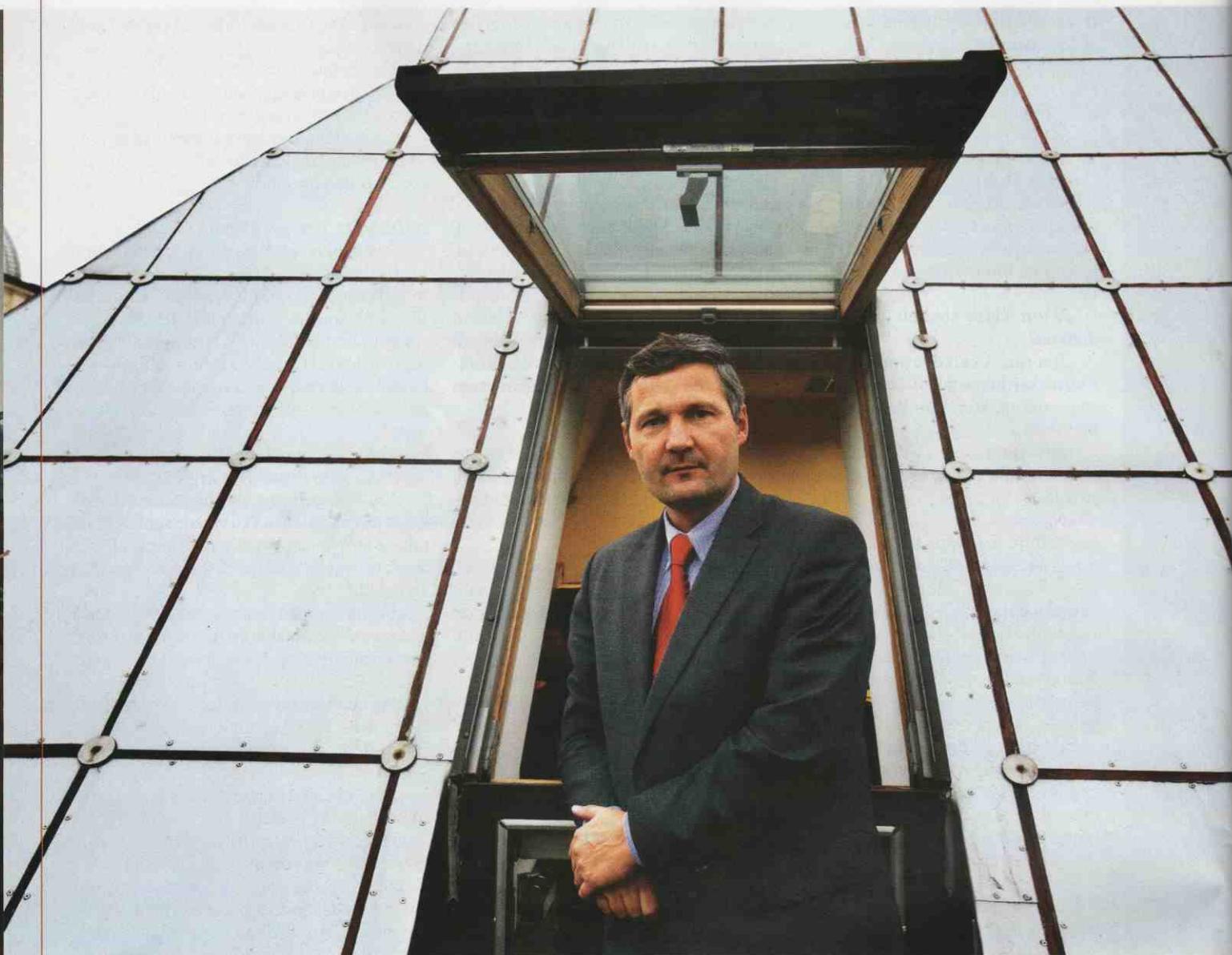
13:28. Príprava na test pokračuje. Kocúr ho-

vorí: „Zobrali ma na kriminálku do Dunajskej Stredy. Vypočúvali ma celý deň. Vtedy vysvitlo, že som podezrivý z únosu, znásilnenia a vraždy nejakej študentky, čo som odmietal. A nešlo mi to do hlavy. To musí byť veľké nedorozumenie, vravel som si. Už počas výsluchu mi povedali, že Andrášik, Čerman aj Brázda sú zatknutí.“

„Poznali ste ich?“

„Čermana iba z videnia. Nikdy som sa s ním nestrelol. Andrášika som poznal trocha lepšie, ale skôr som poznal jeho mladšieho brata.“

ANDREJ BÁN, MARTIN MOŽIŠ

Ostáva nám len Štrasburg

Na Slovensku sa prípad Cervanová uzavrel spôsobom, ktorý už v tejto krajine nijakým spôsobom nie je možné zvrátiť. O čom vlastne rozhodoval Ústavný súd, ako rozhadol a prečo? Spýtali sme sa Allana Böhma, obhajcu odsúdených Nitranov.

.začiatkom tohto roka odmietol Ústavný súd SR ústavnú sťažnosť odsúdených v prípade Cervanová. O čo v tej sťažnosti išlo?

Základný problém, ktorý sa tiahne celou kauzou Cervanová, je existencia dvoch separátnych vyšetrovaní. Jedno prebehlo v roku 1976, bezprostredne po čine, a to druhé v roku 1981. Materiály zhromaždené v roku 1981 pritom nekorešpondujú s dôkazmi zaobstaranými v roku 1976. Zrejme preto sa drívá

väčšina listinných dôkazov z roku 1976 do súdneho spisu nedostala. Od roku 1982 až do roku 2004 boli súdy zavádzané tým, že im niekto väčšinu dôkazov z roku 1976 zatajil. Tieto dôkazy sa našli v archíve ministerstva vnútra až v roku 2004, počas prebiehajúceho odvolacieho konania, ale Najvyšší súd sa nimi v rámci tohto odvolacieho konania odmietol zaoberať. Následne Najvyšší súd zamietol aj dovolanie, v ktorom sme tie skutočnosti na-

mietali, keďže selekciu dôkazov v prípravnom konaní a ich následné zatajovanie pred súdom považujeme za hrubé porušovanie trestného poriadku. Rovnakú námietku sme vznesli aj v ústavnej sťažnosti. No neuspeli sme.

.aké boli dôvody odmietnutia?

Hlavným argumentom bolo, že súd nie je povinný zaoberať sa novými dôkazmi, ktorých vykonanie navrhnutú obžalovaní alebo

Allan Böhm: na Slovensku sa už možnosti vyčerpali.

ich obhajcovia v odvolacom konaní. V tom smere bola naša námetka zle pochopená. My zatajené dôkazy nepovažujeme za nové. My sme len potvrdením z levočského archívu súdu preukázali, že v policajných archívoch sa nachádzajú svedecké výpovede a iné dôkazy, ktoré boli pri vyšetrovaní vraždy Ľudmily Cervanovej v rokoch 1976 – 1977 procesne bezchybne vykonané, ale ktoré boli niekým z vyšetrovacieho spisu v rozpore so zákonom vybraté. Opakujem, nešlo o žiadne nové dôkazy ale o prvotné dôkazy, zabezpečené vyšetrovateľmi bezprostredne po čine. Tieto dôkazy namiesto toho, aby boli v súdnom spise, odpočívajú v archíve a sú pred súdmi, ako aj pred obvinenými a ich obhajcami, počas takmer 30 rokov zatajované. Dnes teda máme rozhodnutia Najvyššieho súdu SR aj Ústavného súdu SR, ktoré svojím spôsobom legalizujú možnosť vyšetrovateľov a prokurátorov selektovať pri vyšetrovaní trestného činu dôkazy podľa toho, ako im vyhovujú.

.nedá sa konanie súdov

v tomto prípade obhajovať zásadou voľného hodnotenia dôkazov?

Zásada voľného hodnotenia dôkazov je právo súdu voľne vyhodnotiť vykonané dôkazy. Ak teda súd napríklad vykoná dvadsať dôkazov, z ktorých deťať svedčí v prospech obvineného a desať v jeho neprospech, má právo vyhodnotiť ich tak, že uzná za vieročodné len niektoré z nich. Ale to neznamená, že súd má právo vykonať na pojednávaní len dôkazy hovoracie o vine a na ich základe vyniesť rozsudok bez toho, že by sa čo i len oboznámil a vyhodnotil dôkazy, ktoré vinu spochybňujú.

a nie je to tak, že sudcovia len prijali všeobecne rozšírený názor, že v levočskom archíve sa nič podstatné nenašlo?

Drvivá väčšina ľudí si myslí, že zatajené dôkazy, ktoré sa našli v levočskom archíve, s vecou vlastne nesúvisia, pretože ak by súviseli, súd by si ich určite vyžiadal. Právnici si navyše myslia, že ide o záznamy z policajného šetrenia a operatívnej činnosti, ktoré v súdnom spise nemajú čo hľadať. Ale pravda je, že v levočskom archíve sa nachádzajú stovky listinných dôkazov zabezpečených zákonným spôsobom podľa trestného poriadku, predovšetkým výpovede účastníkov diskotéky z roku 1976, kde nebohú Cervanovú naposledy videli, ktoré niekto zrejme úmyselne vyňal zo spisu, keďže

nekorešpondovali s dôkazmi zadováženým v roku 1981. Spravodlivý súd by nemal, aj ja som presvedčený, že ani nesmie ignorovať túto nezákonnosť.

.ktoré z dôkazov nájdených v Levoči sú podľa vás najdôležitejšie?

Ako obhajcovia mi neprináleží vyhodnocovať dôkazy. Na druhej strane, objektívne vzaté, svedkovia vypočutí v roku 1976 napríklad úplne vyvračajú taký priebeh diskotéky, aký opisujú svedkovia, ktorí sa objavili až v roku 1981. V roku 1976 vypovedalo asi 200 priamych účastníkov diskotéky, policajti podrobne zmapovali priebeh diskotéky a pohyb nebohej Cervanovej na diskotéke a po nej. Po piatich rokoch sa zrazu objaví asi dvadsať ľudí, ktorí vypočujú o priebehu diskotéky úplne odlišne. A navyše nikto z nich nebol vypočúvaný v roku 1976. Ako je to možné? Ako mohlo pozornosti vyšetrovateľov v roku 1976 uniknúť približne 20 ľudí, ktorí sa náhle objavili až v roku 1981? Hovoria pravdu oni, alebo tých cca 200 z roku 1976? Ja neviem, a navyše môj úsudok ani nie je podstatný. Jedine súd môže vyhodnotiť vieročnosť týchto svedeckých výpovedí, pratiť si s nimi a následne rozhodnúť. Na to však potrebuje tie dôkazy počnať. Takmer 30 rokov ich existenciu súdom niekto zatajoval a keď sa v roku 2004 objavili, súd o ne neprezjal záujem.

.ako prišli vyšetrovateelia z roku 1981 na túto skupinu 20 ľudí?

Obrovské vyšetrovanie, ktoré prebiehalo v rokoch 1976 až 1977 viedlo najprv k takzvanej arabskej stope, ktorú však zrejme nevyšetrovala polícia, ale ŠtB. V istom okamihu, asi 3 mesiace po nájdení tela zavraždenej Cervanovej a intenzívnom preverovaní arabskej stopy, sa vyšetrovateľom prihlásil bývalý arabský vysokoškolák, žijúci v Bratislave, zhodou okolností agent ŠtB, ktorý za únoscu Cervanovej označil vysokoškolského študenta Jána Hrma, a odvtedy sa vyšetrovanie uberala týmto smerom. Hrma sa pokúšali vyšetrovatelia počas deväťmesačnej väzby zlomiť podobným spôsobom, ako neskôr Nitranov, ale on to vydržal a nakoniec sa ukázalo, že má na ten deň nezvratné alibi. Ďalej sa už vyšetrovanie nikam nepohlo, takže ho po dvoch rokoch prerušili. Matka Ľudmily Cervanovej však, ako vo svojich pamätiach spomína vtedajší ná-

sa mu okrem iného zdôveril vtedajší predseda kultúrnej komisie SÚV SZM Tokár, že mu raz jeho priateľka, s ktorou v lete 1976 bol na diskotéke na študentskom internáte, spomíala, že má kamarátov z Nitry, ktorí urobili niečo strašné. Tá si sice pri následnom výsluhu pred Pálkom na nič také nespomína (a tým sa stala ihneď dôvodne podozrivou), ale Pálka už mal svoju stopu. Okamžite začal zisťovať, kto z okruhu jej spolužiakov a známych je z Nitry a postupne vznikla celá cca 20-členná nitrianska skupina.

.ale ved Pálka mal k dispozícii spis z prvého vyšetrovania a musel vedieť, že tam nikto z nich neboli...

Vedel to, a práve to mu bolo podozrivé. Ako je možné, že podľa jeho pátrania boli na inkriminovanej diskotéke dvadsať Nitrania s dvoma Francúzkami a nikto si na nich pri vypočúvaní v roku 1976 nespomenul? Tu niečo smrdí, niekto tu niečo zatajil. Pravdepodobne slovenskí vyšetrovatelia, ktorí asi v roku 1976 vraždu Cervanovej nevyšetrovali, ale zrejme skôr zahľadzovali stopy. No, ale aby takú skutočnosť zatajili a nedali ju v roku 1976 do zápisníča, tak to teda nad tým niekto musel držať veľmi silnú ochrannú ruku. Kto? Jedine komunistickí pohlavári, nikto iný by to nedokázal. Ten mýtus o papalášskych detičkách nevznikol na základe vyšetrovania, on bol základom tohto druhého vyšetrovania. Nič na tom nezmenil fakt, že nakoniec bol z komunistickej rodiny len jeden z obvinených, aj to išlo o funkčne nedôležitých komunistov menšieho okresného významu.

.ale podľa tejto logiky sa stával človek podozrivým práve tým, že ho na inkriminovanej diskotéke nikto nevidel. Nie je to úplne zvrátené?

Paradoxné je, že Pálka tomu asi naozaj veril. Tokár si totiž neskôr spomienal, že tá jeho priateľka od neho raz chcela lístky na diskotéku pre svojich dvoch nitrianskych kamarátov, ktorí tam potom boli aj s dvoma Francúzkami. A tak prišiel Pálka na Andreáška a Čermana. A tito dva hneď pri prvom výsluhu priznali, že na diskotéke boli. To, že to bola práve diskotéka, na ktorej bola Cervanová unesená, považoval Pálka za axióm. Až oveľa neskôr vysvetlilo z denníka jednej zo sestier Cohenových, že boli na diskotéke vo štvrtok, a nie v piatok, keď zmizla Cervanová. Pálka a jeho tím, zdá sa, jednoducho spojili dve rôzne diskotéky.

(Poznámka redakcie: keď sa František Čerman učil francúzštinu, chcel si písat s niekym z Paríža a keďže tam nikoho nepoznal, tak napísal list a poslal ho v obálke, na ktorú napísal Paris, France, Ouvrez Vous (otvorte vy). Sestry Cohenové sú dcéry poštára, ktorý obálku otvoril).

.takže dve vyšetrovania, dve diskotéky a dve nepochopiteľne rozhodnutia dvoch najvyšších právnych inštitúcií tejto krajiny. Čo ďalej?

Súd pre ľudské práva v Štrasburgu. Iná možnosť už nie je. Na Slovensku sa už všetky možnosti vyčerpali.

Allan Böhm: zatajené dôkazy nepovažujeme za nové.

mestník federálneho ministra vnútra gen. Pješčák, napísala srdcervúci, niekoľkodesaťstranový list priamo prezidentovi Husákovmu a ten osobne nariadil vyšetrovanie obnoviť s jasným pokynom: nájsť páchateľov tejto ohavnej vraždy a prísnie ich potrestať. Nové vyšetrovanie dostal na starost' podplukovník Pálka, ktorého poslali na Slovensko priamo z Prahy. Pred federálnym súdom v roku 1990 Pálka potvrdil, že po príchode na Slovensko

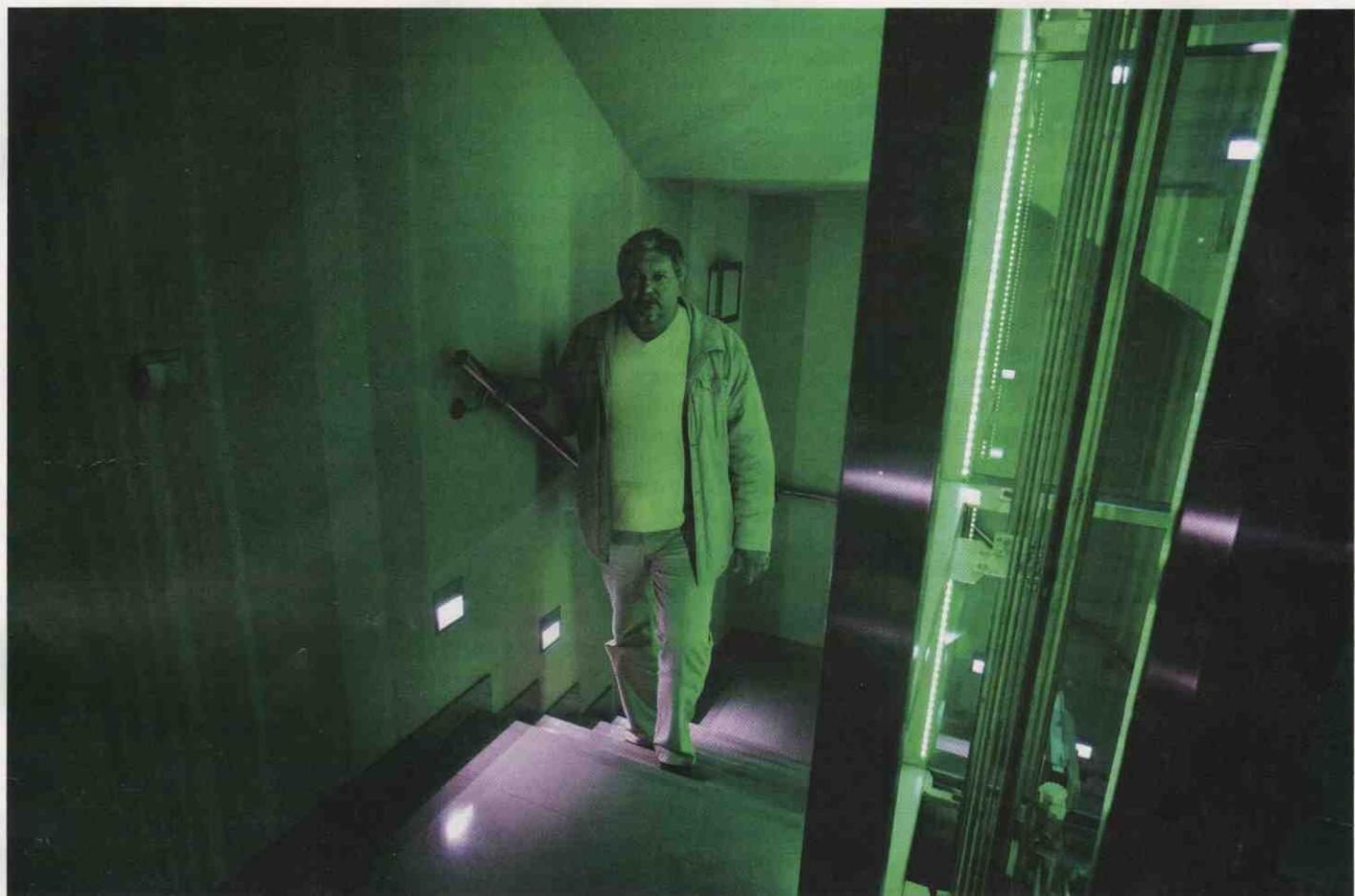

foto Andrej Bán (2)

ANKETA: AKÝ JE VÁŠ NÁZOR?

Siesti odsúdení v kauze Cervanová podstúpili test na detektore lži s výsledkom, že neklamú, ak hovoria, že s prípadom znásilnenia a vraždy Ľudmily Cervanovej nemajú nič spoločné. Je podľa vás tento test, vykonaný renomovanými americkými examinátormi, dôvodom na pochybnosti o vine odsúdených Nitranov?

Ivan Gašparovič, prezident SR: Ako prezidentovi mi neprináleží komentovať rozhodnutia nezávislých súdov.

Iveta Radičová, premiérka SR: Výsledok z detektora lži vnáša väzne pochybnosti o rozsudkoch. Napokon, už skutočnosť, že oni sami chceli podstúpiť detektor lži, je veľavravná. Aj táto kauza, ktorá kladie množstvo vážnych otázok, svedčí o naliehavej potrebe reformy prokuratúry a ozdravenia justície.

Richard Sulík, predseda NR SR: Jediný, kto mohol tento prípad prime rane posudzovať, je súd. Robiť si názor bez vypočutia všetkých dôkazov len na základe mediálnych výstupov by nebolo patričné.

Robert Fico, bývalý premiér SR: Ide o výsostne odbornú otázku, ktorá nepatri do úst politikom, ale expertom.

Lucia Žitňanská, ministerka spravodlivosti: Vychádzajúc len z verejne dostupných informácií je pre mňa tento proces sprevádzaný pochyb nosťami aj bez výsledkov detektora lži.

Daniel Lipšic, minister vnútra: Bez podrobnej znalosti spisu a dôkazovej situácie sa neodvážim vyriecknuť kategorické stanovisko.

Vladimír Palko, bývalý minister vnútra: Myslím, že v tejto chvíli je už pre mňa výraz „pochybnosť o vine“ asi trochu slabý. Zdá sa mi, že sú nevinní.

Jozef Čentés, kandidát na generálneho prokurátora: Súdna judikatúra v SR neumožňuje výsledky vyšetrovania obvineného na polygrafe, tzv. detektore lži, použiť ako dôkaz v trestnom konaní. Uvedený záver vyplýva z toho, že v trestnom konaní možno použiť poznatky, ktoré obvinený poskytol za podmienok ustanovených Trestným poriadkom, čo

v prípade jeho vyšetrovania (výsluchu) na detektore lži nie je splnené.

Pavel Kandráč, ombudsman: Polygraf patrí k technickým zariadeniam, ktoré sú určené na sledovanie určitých fyziologických reakcií človeka. Jednou z nich je klamstvo a jeho rozpoznanie je nie jednoduchou záležitosťou. Spôsobilosť polygrafickej metódy je sporná, pretože polygraf jednoznačne nedokáže potvrdiť, či dotyčný klame alebo nie. Podľa Ústavy SR o vine a treste za trestné činy rozhoduje len súd.

Milan Lasica, herec, režisér: Áno.

Peter Lipa, hudobník: Siesti odsúdení sú pre mňa ľudia, ktorí okrem detektora už podstúpili mnohé iné prikoria a dokazovania o svojej nevine, ale nepomohlo im to. Od čias, keď sa akt uskutočnil, sa stále bránia, aj keď by na celú vec mohli obe strany medzičasom zabudnúť. Dnes už asi ľahko zistíme, kto bol vinníkom, ale pre mňa sú všetky činy a dlhorocná námaha obvinených očistiť svoje meno napriek tomu, že si trest odpykali, dôvodom veriť, že sú nevinni. Výsledok detektora môj názor len potvrzuje.

Lukáš Fila, zástupca šéfredaktora denníka SME: Posúdiť výpovednú hodnotu testov na detektore lži je pre laika takmer nemožné. Dôvody na pochybnosti o vine však v danom prípade existujú už dlhodobo.

Peter Vavro, šéfredaktor Hospodárskych novín: Už samotné ladenie otázky viac-menej sugeruje odpoved. Bez ohľadu na aktuálne zistenia z detektora lži existovali aj doteraz pomerne väzne pochybnosti o vine odsúdených v kauze vraždy študentky Ľudmily Cervanovej. Napriek tomu je však nevyhnutné – rovnako ako v iných rozporuplných prípadoch – rešpektovať právoplatné rozhodnutie súdu.

Mne po toľkých rokoch tohto prípadu zostáva ešte jedno subjektívne hodnotenie: je viac ako nepravdepodobné, že by odsúdení bojovali toľko rokov za svoju nevinu, ak by čin skutočne spáchali. Našli sa v histórii aj takí, ale dovoľte mi právo na osobný názor. Všetko ostatné patrí naozaj do súdnej siene.

.red